

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen
Allmänna byrån, 11

Beslutande
Minister
Alfons Röblom

Föredragande
PBL-ingenjör
Peter Mattsson

Justerat
Omedelbart

Nr 10

Direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om
ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet

ÅLR 2019/154

47 11/utdrag

Beslut

Landskapsregeringen beslöt med stöd av 1 § i landskapslag (1972:13) om lagberedningen att överföra lagstiftningspromemoria, **bilaga I121E08**, till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Motivering

Landskapsregeringens bedömer att lagstiftningsåtgärder är nödvändiga varför lagstiftningspromemoria överförs till lagberedningen för beredning av lag- och andra författningsförslag.

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet antogs den 11 december 2018.

I ändringsdirektivet föreskrivs det bland annat nya krav om individuell mätning och kostnadsfördelning för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk i flerbostadshus.

Medlemsstaterna svarar själva för att införa bestämmelserna i direktiven införs i nationell rätt.

Lagstiftnings-PM om genomförande av EU-direktiv om energieffektivitet

Varför behövs ändring och när?

Bakgrund och genomförandetid

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (energieffektiviseringsdirektivet) anger mål som EU-länderna måste nå avseende energieffektivisering. Länderna får dock själva bestämma på vilket sätt genom att anta nationella lagar för att genomföra direktivet och meddela kommissionen vilka lagar de har antagit.

Direktivets bestämmelser rör i hög grad byggnads- och energifrågor. Sådana frågor hör till Ålands lagstiftningsbehörighet. Åland har därför ett ansvar att genomföra direktivet i åländsk lagstiftning.

De delar av direktivet som berör Åland skulle ha genomförts senast den 25 oktober 2020. Finland har fått ett formellt överträdelsepåpekande att direktivet inte implementerats i tid (överträdelse Nr 2020/052). Landskapsregeringen har den 14.1.2021 notifierat delar av direktivet enligt bilaga 1.

Närmare om ändringarnas innehåll

Det ursprungliga energieffektiviseringsdirektivet (2012/27/EU) trädde i kraft den 4 december 2012. Det syftar till att åstadkomma en gemensam ram för att främja energieffektivisering inom EU. Målet fram till år 2020 var att minska primärenergianvändningen med 20 procent jämfört med prognosen 2007. Genom direktivet infördes bestämmelser som var avsedda att avlägsna hinder på energimarknaden och bestämmelser som skulle lägga grunden för fastställandet av vägledande nationella energieffektivitetsmål för 2020.

Bestämmelserna innebar att medlemsstaterna skulle säkerställa att:

- Energikrav ska finnas i viss offentlig upphandling.
- I vissa statliga byggnader ska energieffektiviserande renoveringar göras.
- Det ska finnas en strategi för energieffektiviserande renoveringar för byggnadsbeståndet i landet.
- Stora företag ska göra en energikartläggning.
- Små- och medelstora företag ska få stöd för att göra en energikartläggning.
- Konsumenter ska få information om energieffektivisering.
- Konsumenter ska få kostnadsfri tillgång till information på sin energifaktura.
- Potential för användning av fjärrvärme/fjärrkyla, samt restvärme ska kartläggas.
- Det ska finnas information om och tillgänglighet till energitjänster år 2020.

Genom det nu aktuella direktivet revideras målet för energieffektivisering fram till år 2030. Enligt det nya direktivet ska primärenergianvändningen minska med 32,5 procent jämfört med prognosen 2007 genom effektivisering. Medlemsländerna ska årligen minska sin primärenergiförbrukning med 0,8% per år.

För att uppnå de nya besparingsmålen ges medlemsstaterna relativt stor frihet. Det mesta genomförs på Åland genom blankettlagstiftning som gör rikets energieffektivitetslag tillämplig på Åland, se mer om det i den här promemorians avslutande avsnitt. Kravet på individuell mätning och debitering av vatten måste dock till viss del genomföras i åländsk lagstiftning.

Av direktivet framgår att EU har identifierat bland annat att vatten- och avloppssektorn har stor potential till effektivisering. EU har också som målsättning att energieffektivitetsåtgärder har central betydelse för så kallad energifattigdom och konsumenters sårbarhet. Enligt EU:s synsätt uppstår energifattigdom hos enskilda människor vid kombinationen av låg inkomst, låg energieffektivitet i framför allt byggnader och när energikostnader står för en hög andel av den disponibla inkomsten.

De nya, konkreta reglerna innebär:

- Slutkunder ska, då det är möjligt, betala för den faktiska förbrukningen.
- Även slutanvändare som inte har ett direkt avtalsförhållande med värme-, kyla- eller vattenleverantör ska, då det är möjligt, betala för den faktiska förbrukningen. Exempelvis i flerbostadshus är det ofta skillnad på slutkund och slutförbrukare av energi och vatten.
- Mätare ska gå att avläsa elektroniskt (fjärravläsning).
- Ökat konsumentskydd genom att slutkunder/slutförbrukare har rätt till regelbundna uppgifter om förbrukning och faktureringsintervall.

Vilken typ av förändringar föreslås?

Infrastrukturavdelningen föreslår att direktivet genomförs på följande sätt.

- Genom ett tillägg i hyreslagen avseende direktivets krav på att hyresgäster ska betala för den faktiska varmvattenförbrukningen.
- Genom en ändring i landskapsförordningen (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling avseende kravet på att varmvattenmätare ska vara fjärravläsbara.

I övrigt bedömer infrastrukturavdelningen att direktivet genomförs per automatik genom åländsk blankettlagstiftning enligt vilken energieffektivitetslagen (FFS 1429/2014) gjorts tillämplig på Åland.

Vissa delar av direktivet har dessutom i riket genomförts i lagen om bostadsaktiebolag (FFS 1599/2009) och i lagen om bostadsrättsbostäder (FFS 650/1990), vilka gäller på Åland till följd av att frågorna hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Närmare om förslaget till tillägg i hyreslagen – faktisk vattenförbrukning per lägenhet

Direktivets artikel 10a innehåller krav på fakturerings- och användningsinformation för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk.

Kravet avseende vatten i bostadsrätter och bostadsaktiebolag har i riket införts i bestämmelser som gäller för Åland. I dessa bestämmelser har införts krav på mätning av både tappvarmvatten och tappkallvatten (enligt direktivet räcker det med varmvattenmätning).

Infrastrukturavdelningen föreslår att samma krav ska gälla för hyreslägenheter, vilket också motsvarar hur Finland har genomfört bestämmelsen i 27 a § lagen om hyra av bostadslägenhet (FFS 481/1995).

Infrastrukturavdelningen föreslår följande ändringar i hyreslagen (1999:19) för landskapet Åland:

Helt ny bestämmelse:

11 a §

Ersättning för vatten

Om det i den byggnad där lägenheten finns har installerats lägenhetsspecifika vattenmätare för att fördela kostnaderna, ska den ersättning för vatten som tas ut av hyresgästen grunda sig på den tillförlitligt uppmätta faktiska förbrukningen.

Hyresgästen ska varje månad ges information om vattenförbrukningen i lägenheten.

Dessutom ska hyresgästen i samband med att den ersättning som avses i 1 mom. tas ut ges information om andra grunder för ersättningen. Hyresvärden får inte ta ut någon separat avgift av hyresgästen för lämnande av information.

Landskapsregeringen kan i förordning utfärda närmare bestämmelser om bestämmandet av den ersättning som avses i denna paragraf samt om den information som ska ges om vattenförbrukningen och i samband med uttag av ersättningen.

Tillägg i befintliga bestämmelser:

12 § Bestämmande av hyran för vissa hyresbostäder

Det bör i 12 § läggas till att 11 a § ska tillämpas även vid bestämmande av hyran för de bostäder som avses i paragrafen, det vill säga undantag bör gälla både för 11 § 1 mom. och 11 a §.

16 §

I 16 § bör tilläggas att villkor som begränsar hyresgästens rätt enligt 11 a § är ogiltiga.

Ikraftträdandebestämmelse:

Lagens 11 a § tillämpas inte om lägenhetsspecifika vattenmätare som avses i 1 mom. i den paragrafen har installerats i byggnaden med stöd av ett bygglov som har sökts före ikraftträdandet av denna lag.

Närmare om förslaget om tillägg i byggbestämmelsesamlingen – krav på att varmvattenmätare ska vara fjärravläsbara

Infrastrukturavdelningen föreslår ändringar i 2 § 2 mom 6:627p i landskapsförordningen (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling.

6:627 Mätning av tappvatten

I en fastighet med fler än en bostadslägenhet installeras utöver huvudvattenmätaren lägenhetsvisa vattenmätare för mätning av tappvarmvatten och tappkallvatten som kommer till lägenheten, så att den vattenförbrukning som mätarna visar kan användas som faktureringsgrund. De lägenhetsspecifika mätarna ska vara fjärravläsbara. (ny text)

Vattenmätare bör placeras i ett lämpligt utrymme, där de lätt kan installeras, avläsas, servas och bytas ut. De bör skyddas mot köld, hetta och övrig skadlig inverkan.

Dessa krav blir bara tillämpliga vid nybyggnation och ändring av tappvattensystem. Enligt 2 § 2 mom 1:2 p i landskapsförordningen (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling framkommer att kraven endast gäller vid uppförande av nya byggnader. Av 1:22 1 mom., sammanläst med 6:961, framgår att 6:627 också gäller när ett nytt tappvattensystem helt eller delvis installeras.

Mer om hur övriga delar av direktivet blir gällande på Åland utan vidare åtgärd från landskapets sida

Ändringarna i lagen om bostadsaktiebolag (FFS 1599/2009) och i lagen om bostadsrättsbostäder (FFS 650/1990) tillkommer rikets behörighet. Genom ändringarna ska både boastadaktiebolag och bostadsrättsföreningar fördela kostnaderna för **vattenförbrukningen** enligt den tillförlitligt uppmätta förbrukningen. Ändringarna kommer inte att gälla retroaktivt, varför endast de byggnader som har installerat lägenhetsspecifika mätare efter ovanstående lagars ikraftträdande omfattas av kraven.

Övriga nya krav som ställs i direktivet har i riket genomförts genom ändringar i energieffektivitetslagen (FFS 1429/2014), som är tillämplig på Åland genom blankettlagstiftning, se landskapslagen (2016:20) om energieffektivitet. Dessa ändringar trädde i kraft den 23 november 2020 och gäller alltså redan på Åland. Ändringarna innebär i korta drag att alla **nya** mätare för **fjärrvärme och fjärrkyla** ska vara fjärravläsbara. *Senast 31.12.2026 ska även befintliga mätare vara utbyta till fjärravläsbara.*

Enligt artikel 9b.1 i direktivet ska medlemsstaterna införa bestämmelser för lägenhetsspecifik mätning där det är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart. Om de visar sig att det inte är kostnadseffektivt kan andra metoder för att mätning av värmefördelningen övervägas, metoderna ska då tydligt anges och redovisas av medlemsstaterna. Enligt 23 § i energieffektiviseringslagen (FFS2014/1429) ska närmare bestämmelser om fördelning av värmekostnader ges genom förordning av stadsrådet. I landskapet blir det landskapsregeringen som med stöd av 5 § i landskapslagen (2016:20) om energieffektivitet, ska utfärda motsvarande förordning. Enligt kontakter med Arbets- och näringsministeriet kommer kraven i rikets förordning att uppfylla direktivets miniminivå.

Bilaga 1 parallelltabell

Parallelltext till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet

Direktiv 2018/2002	
Artikel 1, 7, 7a, 7b,	Nationella val, vilka genomförts av riket, (59b § 2 mom. i självstyrelselagen (1991:71) för Åland)
Artikel 9,	Ingen åtgärd då kravet berör naturgas (artikel 70 i direktiv 2019/944 tar bort kravet på el)
Artikel 9a, 1.	19 § i energieffektivitetslagen (FFS 2014/1429) tillämpad på Åland genom 1 § i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet.
2.	20 § i energieffektivitetslagen (FFS 2014/1429) tillämpad på Åland genom 1 § i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet.
Artikel 9 b, 1.	2 § 2 mom. 6.627p i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling Lägenhetsspecifik mätning av värme och kyla <i>Förutsättningarna för lägenhetsspecifik mätning av värme och kyla är lika som i riket, varför det inte bedöms vara kostnadseffektivt.</i> • Veli Möttönen, Kari Nissinen, Terttu Vainio, Timo Kauppinen, Selvitys, rapport om förutsättningarna för användning av lägenhetsspecifika värmemätare och värmekostnadsfördelare i Finland. VTT Technical Research Centre of Finland 2013. Rapport 3 • Användarspecifik mätning och kostnadsdelning för uppvärmning, kylning och varmvatten. Granlund Consulting Oy 2020. (Rapport 2)
2.	2 § 2 mom. 6.627p i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling
3,	Fjärrvärme och fjärrkyla 5 § i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet. Varmvatten Den åländska hyreslagen måste ändras för att motsvara direktivets bestämmelser då det gäller hyreslägenheter.
Artikel 9 c,	20 § i energieffektivitetslagen (FFS 2014/1429) tillämpad på Åland genom 1 § i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet. 2 § 2 mom. 6.627p i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling kompletteras med krav på att mätarna ska vara fjärravläsbara
Artikel 10,	Ingen åtgärd då kravet berör naturgas (artikel 70 i direktiv 2019/944 tar bort kravet på el)

Artikel 10 a,	22, 23 § i energieffektivitetslagen (FFS 2014/1429) tillämpad på Åland genom 1 § i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet. Den åländska hyreslagen måste ändras för att motsvara direktivets bestämmelser då det gäller hyreslägenheter.
Artikel 11,	Ingen åtgärd då kravet berör naturgas (artikel 70 i direktiv 2019/944 tar bort kravet för el)
Artikel 11 a,	22, 23 § i energieffektivitetslagen (FFS 2014/1429) tillämpad på Åland genom 1 § i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet. Den åländska hyreslagen måste ändras för att motsvara direktivets bestämmelser då det gäller hyreslägenheter.